

Het Groene Blad

IVN Eerbeek en omstreken jaargang 31 nr. 4 2019

Ouwe Kost(baarheden)

Het Ganzenei

Bomen over bomen

Colofon

IVN Eerbeek en omstreken

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid afdeling Eerbeek en omstreken, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap in de gemeente Brummen. IVN-Eerbeek organiseert activiteiten zoals wandelingen, cursussen en werkzaamheden in het groen voor iedereen.

Lid of vriend worden? Meld je via e-mail aan bij secretaris@ivn-erbeek.nl of via de website.

Contributie (per jaar):

Leden: € 24,- Donateurs: € 12,- Huisgenootleden € 12,- Vriend van IVN Eerbeek € 48,-

Te betalen op IBAN. NL17 RABO 0309 230 705 t.n.v. IVN vereniging afd. Eerbeek e.o.

Opzegging, wijzigingen in adresgegevens, e-mailadres graag melden bij secretaris@ivn-erbeek.nl.

Bestuur

Voorzitter:	Jos Rouland	voorzitter@ivn-erbeek.nl
Secretaris:	Herman Heskamp	secretaris@ivn-erbeek.nl
Penningmeester:	Gerrie den Besten	penningmeester@ivn-erbeek.nl
Lid:	Lambert Kouwenberg	Lkouwenberg142@gmail.com
Lid:	Ingrid van Eijk	iggyb@chello.nl

Contactpersonen werkgroepen

Excursies:	ChrisHoltslag	Chrisholtslag@ziggo.nl
Natuurtuin:	Gerard Nijhof	natuurtuin@ivn-erbeek.nl
Publiciteit:	Gerard Bosch	publiciteit@ivn-erbeek.nl
Scholing:	Herma Scherpenzeel	scholing@ivn-erbeek.nl
Venel:	Jos Rouland	venel@ivn-erbeek.nl

Het Groene blad

Het Groene Blad is het contact - en informatieblad van IVN-Eerbeek en verschijnt vier maal per jaar. Het blad is van en voor leden en donateurs. Bijdragen zijn van harte welkom.

Overname van artikelen is toegestaan na schriftelijke toestemming van de auteur en de redactie.

Kopij voor Het Groene Blad kan worden verstuurd naar: redactie@ivn-erbeek.nl

Het Groene Blad is eveneens te lezen op de website van IVN-Eerbeek en omstreken www.ivn-erbeek.nl onder publicaties.

Redactie: Lambert Kouwenberg, Jan Coenraads Jan Groenhof,
Opmaak en vormgeving: Herman Heskamp en Ronald Geerlof.

De uiterste inzenddatum kopij voor het volgende nummer is 1 januari 2020.

ISSN 2543-117X

Het Groene Blad

IVN afdeling Eerbeek - november 2019

Redactioneel

Wat was het warm hè, deze zomer. Met temperaturen boven de 40° C werd het record van Warnsveld, dat op een paar dagen na 75 jaar had stand gehouden, ruimschoots gebroken. Hoewel bijna iedereen een mooie, warme zomer wel prettig vindt, was dit voor velen toch wel al te gek. De spreekwoordelijke mussen zouden zowaar van het dak vallen en dat is met een krimpende mussenstand niet gunstig.

Na de droge zomer van vorig jaar was ook deze zomer weer een aanslag op de natuur. Vooral in de Achterhoek en Brabant maar ook wel in onze contreien hebben veel planten, struiken en bomen te lijden gehad van het gebrek aan water. Grote stukken van de paarse heide gingen via bruin naar grijs en dat is voor heide geen prettige kleur. Op een aantal plaatsen werden ook bomen al voor het invallen van de herfst helaas bruin. Veel boeren hadden nog meer reden om te klagen omdat ze hun maisoogst zagen verpieteren. Gelukkig is er de laatste weken weer behoorlijk wat regen gevallen en zo vlak voor de bladverkleuring is er ook weer veel groen (gras) te zien.

Dan merk je wederom dat de natuur toch een groot herstellend vermogen heeft. We zullen maar vertrouwen blijven hebben in de toekomst. Er staat in elk geval weer een prachtig seizoen voor de deur: de herfst!

In de artikelen in dit vierde nummer van Het Groene Blad blikken de auteurs nog even terug op de afgelopen periode maar ook de toekomst heeft de aandacht. Zo is er een verslag met betrekking tot de vorderingen op het vlak van de samenwerking tussen IVN Eerbeek en Zutphen. Dat stemt tot tevredenheid. Er is ook weer een mooi artikel van Bert van der Saag over een historisch plekje op de Loenermark dat eenieder zal aanspreken. En, we mogen een nieuwe auteur begroeten! Hopelijk zal haar artikel leiden tot een nieuwe aanwas van jeugdige leden bij onze IVN afdeling. Want verjonging is en blijft van levensbelang!

Ik wens u, namens de redactie van Het Groene Blad, veel leesplezier en blijf erop hopen dat u ook eens de gelegenheid zult vinden een bijdrage aan de inhoud te leveren, van welke aard dan ook.

Lambert Kouwenberg

Inhoud

- 4 Ouwe kost(baarheden)
- 7 Boter!
- 8 Nieuwe opslag
- 9 De gaai
- 11 Groene genen
- 12 Paars of bruin
- 13 Einde jaarswandering
- 14 Voorjaarswandering
- 15 Ganzenei
- 18 Bomen over bomen
- 19 Tweede kennismaking
- 20 Agenda

Colofon

Drukker
Editoo B.V. Arnhem

Foto's voorblad

Huis te Eerbeek, Jan Coenraads
Tonderzwam, Marianne Van Velde

Ouwe kost(baarheden)

Boerderijtje bij van Ark

AUTEUR: BERT VAN DER SAAG

In al die veertig jaar dat ik nu hardloop, ben ik al talloze malen langs het mooie boerderijtje gekomen, gelegen in het midden van de Loenermark. Direct naast het kruispunt van de Ringallee en de Velperweg ligt het rustieke boerderijtje waar Jaap van den Born woont. De Ringallee, die de grens is van de Heerlijkheid Rosendael, werd daar ook wel 'het Berkenlaantje' genoemd. De Velperweg is een oude hanzeweg. Midden in de Imbosch, op de grens van de Veluwezoom en volledig omgeven door natuur en rust.

Er lagen drie bouwerijen op het landgoed Rosendael van de familie Torck, te weten: Plagdel, Imbosch en van Ark. 'Bouwerijen' zijn ontginningsnederzettingen. Zo'n bouwerij groeide soms uit tot een gehucht, bijv. buurtschap de Imbosch.

In 1867 werd een stuk land (47 roeden) door de Markerigter en de geërfden van de Mark van Loenen in eeuwigdurende erfpacht uitgegeven aan de weduwe van Dirk Licht. Hierop werd voor de weduwe, Maria Rozina Licht, een huisje gebouwd aan de Ringallee. Eind 19e eeuw werd een

Huisje Harm Kruk

deel van het land 18 roeden) doorverkocht aan Harmus Kruk. Harmus liet eveneens een huisje bouwen.

Baron van Pallandt, een nazaat van de familie Torck, kocht de beide huisjes op ±100 ha grond van de gemeente Apeldoorn. Hij deed dit omdat hij genoeg had van stropers zoals Gijs van Laar. Deze van Laar had geruime tijd in het

huisje van Harmus Kruk gewoond. Een konijn stropen voor eigen gebruik was tot daar aan toe, maar meer wild voor de verkoop, dat ging niet.

Het tweede huisje was onbewoond en werd rond 1930 afgebroken, omdat het te gevaarlijk werd. Jaap heeft nog fundamentresten gevonden.

Wouter van Ark was afkomstig uit Hoenderloo en kwam in 1913 in dienst van de baron als jachtopziener. In het huisje van de weduwe Licht woonde later de familie Beekhuizen en van hen nam Wouter van Ark het huisje over. Ook dit was waarschijnlijk niet meer het oorspronkelijke boerderijtje, want Jaap heeft tijdens zijn verbouwingen ook hiervan fundamentresten gevonden.

Catharina Josephina Weeting, de vrouw van Wouter, die uit Arnhem kwam, had in het begin erg veel last van heimwee. Maar daar heeft ze Wouter nooit mee lastig gevallen.

Wouter en Katrien

Wouter was eerst een jaar sjouwer bij Van Manen in Arnhem. Hij ontmoette daar Katrien en na 4 maanden wisten ze het allebei. Het stel wilde graag in de natuur wonen en direct toen Wouter hoorde dat het huisje van Beekhuizen vrij kwam, nam hij contact op met de baron en het was voor elkaar. Hij kreeg het omdat hij bekend stond als een eerlijk mens. Onverschrokken ging hij als 'onbezoldigd' ambtenaar achter de stropers aan en met succes. Wanneer Wouter tegen een stroper zei: "Onthou je dag en je uur", dan wist deze, ik kan beter ophouden. Vaak werd er onder het genot van een 'op en neertje', een jenevertje, naar de mooie verhalen geluisterd. De naam 'op en neertje' kwam van de Beekhuizens, die gingen geregeld op en neer naar Loenen om een kruik van 10 liter jenever te halen. Er was dan weer even genoeg om alle plakkers en pleistersaars van drank te voorzien. Op de vraag of hij en zijn vrouw wel eens ruzie hebben gehad, luidde het antwoord van Katrien: "Nee, nog nooit, er zijn wel eens wolken aan de hemel geweest. Die dreven dan hierop aan, je doet je ogen dicht en morgen is het weer anders." En Wouter reageer-

de met: “Daor kriegt de duvel nog geen ruzie mit”. Overdag werkte Wouter in het bos met zaag en bijl en als jachtopziener. De overige tijd vulde hij rond zijn huisje met eerst geiten, toen een koetje erbij, wat meer grond kopen en knollen en aardappelen verbouwen. Verder was er geen luxe. Met een ijzeren zwengel draaide Wouter het water in een emmer aan een ketting uit de put omhoog, petroleum gaf licht en hout warmte. Later kwam er een radiootje op batterij, dit was het enige wat ze aan techniek hadden. Het leven was er zonder, gelukkiger als voor menig ander, met.

In de oorlog was het een pleisterplaats voor allerlei evacués, vluchtelingen, piloten en onderduikers. De bossen waren hiervoor uiterst geschikt. Ook de Duitsers kwamen regelmatig een kijkje nemen en namen dan wel het een en ander mee.

Wouter en zijn vrouw Katrien kregen drie zonen en een dochter. De oudste dochter Berendje Johanna, werd op 03-08-1912 niet op de boerderij geboren maar kwam in Arnhem ter wereld. De oudste zoon was Hendrik Jacob, hij kwam op 16-01-1914 wel op de boerderij te voorschijn. Ook hij werkte, onder Reinder Materman, voor de baron, maar vertrok na de verkoop van de Imbosch, in 1938 naar Loenen. Hij ging wonen aan de Bruisbeek, vlak bij de Heugte. Op 18-09-1926 werden nog de zonen Wouter en Jaap geboren, zij waren een 1-eiïge tweeling en duidelijk nakomertjes. Alle kinderen gingen in Loenen naar school, wat toch altijd ruim een uur lopen was. ‘s Morgens om zeven uur gingen ze van huis en ‘s avonds om half zes, zes uur waren ze weer thuis. Berendje ging vaak de jongste jongens halen of brengen, anders was het zo zielig dat hele eind lopen. Dit deed ze ook nog toen zijzelf aan de Broeksweg woonde, getrouwd met Gradus Sanders.

Jaap en Wouter

Haar dochter Betsy kwam graag bij de tweelingbroers en kon ze uit elkaar houden doordat Jaap een moedervlekje op zijn wang had. Vader Wouter bleef tot zijn dood op 90-jarige leeftijd op het boerderijtje wonen. Na de dood van zijn vader werd Wouter huisman om moeder Katrien te ondersteunen met haar werk en Jaap bleef in het bos. Wouter was eigenlijk de sterkste van de twee, maar dat maakte niet uit, moeder had hulp nodig. Katrien fietste echter nog regelmatig over de Pisberg, langs de schaapskooi, via de Droefakkers naar de Rooms-Katholieke kerk. Ook zij stierf op hoge leeftijd, 87 jaar oud. Na de dood van moeder Katrien bleven Wouter en Jaap uiteraard in hun

huisje wonen. Jaap ging nog steeds naar het bos en Wouter verzorgde het huis en wat er omheen te doen was. Van trouwen is voor beiden nooit iets gekomen. Ikzelf weet nog goed dat als je langs het huisje kwam, Wouter op zijn stoeltje op twee poten tegen de deurpost zat en Jaap er naast in de deuropening, met zijn elleboog ook tegen de deurpost geleund. Dit was zo’n karakteristieke houding, die vergeet je eigenlijk nooit meer. Ook kreeg je altijd een vriendelijke groet.

Toen Jaap ziek werd, is er een telefoon gekomen, maar ze hebben dan nog geen stromend water, geen elektriciteit en ook geen aardgas. Jaap bleek kanker te hebben en had verzorging nodig. Ook dit nam Wouter op zich.

Beiden moesten longfoto’s laten maken en bij de uitslag vertelde men dat er twee dezelfde foto’s waren genomen. Het bleek dat de beide broers dezelfde, weinig voorkomende, afwijking hadden. Op 18-06-1989, na een ingrijpend ziekbed stierf Jaap, op 63 jarige leeftijd en was Wouter alleen. Dit was geen reden om te vertrekken. Het was wel stil, maar daar wende Wouter ook weer aan en regelmatig kreeg hij bezoeken en trok hij zelf met de trekker richting Loenen, Van Raay en Luc Hagen waren vaste adressen.

Wouter bij de kachel

Wouter is gelukkig in zijn eigen omgeving en kent alle wetten van de natuur. Een najaarsstorm van 1990 doet een schuur omwaaien en ook het bos krijgt er van langs. Wouter overziet de schade en denkt: het huis heeft het goed gehouden. Hij is ook geen moment bang geweest en de rommel ruimt hij op als de tijd rijp is.

Jaaps huisje

Op de foto is te zien dat de bezittingen behoorlijk uitgebreid waren, zoals schuren en hooibergen.

Met Wouter ging het geleidelijk aan allemaal wat minder, hij kon het op het laatst niet meer zo goed aan.

Nadat Wouter op 26-07-1997 overleed, kwam het huisje leeg te staan. Natuurmonumenten heeft nog overwogen om het af te breken, maar gelukkig is dit niet door gegaan. De vader van Jaap, de bekende boswachter Wijgert van den Born, kon het huisje kopen. De grond blijft wel in bezit van Natuurmonumenten. Apart is wel dat de boerderij op de grond van de Gemeente Apeldoorn staat, maar de bijbehorende schuur op de grond van de Gemeente Rozendaal. Jaap die zijn hele leven in het buurtschap Imbosch heeft gewoond en de rust en vrijheid goed kent, voelt zich hier volledig op zijn plek. Hij geniet elke dag van de natuur om zich heen. Hij kan daarover dan ook geweldige verhalen vertellen.

Pentekening schaapskooi Jaap

Jaap in 2000

Hier zien we Jaap in 2000, net voordat hij zijn huisje gaat betrekken.

Voordat hij erin kon, moest hij wel de nodige arbeid verrichten. Dit vond hij prachtig. Gemakkelijker was het geweest om het geheel tegen de grond te werken en nieuwbouw te plegen. Maar dat was geen optie want zo'n mooi boerderijtje krijg je nooit weer. Jaap heeft, wel met hulp, zelf alles gedaan en heeft ook vooral de oude spullen uit het huisje hergebruikt. Als je nu, bijna 20 jaar later, het resultaat ziet, geweldig!! Tegels, steentjes, hout, alles is in stijl en ziet er fantastisch uit. Jaap en zijn vrouw Lonkeke zijn nog vaak bezig, maar hebben, samen met hun prachthond Thadeus, ook genoeg tijd om te genieten van alles wat de omgeving hen biedt. Jaap, die de kunstacademie heeft gevolgd, heeft in zijn omgeving genoeg inspiratie.

Jaap als kunstschilder

Jaap werd in zijn jeugd de 'reus van de Imbosch' genoemd, maar door een medische fout is hij klein gebleven. Hij maakt er geen punt meer van en pas geleden had hij een paard gekocht. Wij hardlopers kwamen hem tegen toen hij op weg was naar zijn vader. Wij zeiden: "Jaap, een mooi paardje", waarop hij antwoordde: "Dat heb ik speciaal gekocht, want nu kan ik eindelijk eens over jullie heen kijken!" Dat is humor! Als Thadeus naar buiten rent, al blaffend, dan weet Jaap dat er iets aan de hand is. Een buizerd die op de kippen of konijnen aast of een onbekende die in de buurt komt.

Verder heeft Jaap alles in de gaten wat er bij hem in de buurt gebeurt. Zo werd hij pas geleden nog onaangenaam getroffen doordat er een aantal al 120 jaar oude berken moest verdwijnen. Er zaten wat gaten in de bast en zouden zodoende een gevaar voor voorbijgangers vormen? Ze stonden langs het Berkenlaantje aan de kant waar nauwelijks iemand komt. Wel is het de broedplaats van de draaihals, een spechtensoort. Deze komt nog weinig voor in ons land (zie artikel van Lambert Kouwenberg in Het Groene Blad nr. 3). Dus wat er nu met deze plek gaat gebeuren en of de draaihals er zal terugkeren? Ook wemelt het van konijnen en konijnenholen bij Jaap op het land. Jaap heeft er geen last van. Om de zoveel tijd sterven er een heleboel en niet lang daarna is het volkje weer op peil. De natuur regelt het wel weer zelf. Zo weet Jaap allerlei verhalen en feiten op te noemen.

Jaap op plek

Op de vorige foto zie je Jaap op zijn land staan, kijkend in de lucht. Hij vertelt me dat er regelmatig dikke wolven voorbij drijven, maar opvallend genoeg gaan deze meestal langs zijn grond. Er valt daar genoeg water, maar dan ook weer net naast zijn gebied. Ik heb met veel plezier zitten kletsen en koffie gedronken met Jaap, vers gezet met echt Loenermark water. Van harte hoop ik dan ook dat Jaap en Lonneke nog vele jaren samen op dit mooie plekje blijven wonen en dat wij, hardlopers, er nog vele malen langs zullen rennen.

Bedankt een ieder die ik heb gesproken over deze unieke plaats in onze prachtomgeving.

Bronnen:

De Imbosch Monument in een (natuur)monument door M.J.MatserKrantenartikelen en gesprekken met deze en gene.Foto's en verhalen van Jaap, Betsy en anderen.

Boter!

AUTEUR: LAMBERT KOUWENBERG

En dan sta je daar op een van je wandelingen voor een dode boomstronk met daarop een opvallend gele klodder die sterk op boter lijkt. Is dit het restant van een picknick? Is het toch een paddenstoel? De meeste gidsen kennen dit verschijnsel wel maar het blijft altijd de moeite waard om er direct een foto van te maken. Uit ervaring weet je dat deze bijzondere klodder morgen verdwenen kan zijn of in elk geval zeker niet meer zo mooi is.

De bijzondere verschijning wordt vanwege zijn kleur en vorm en omdat hij vaak gevonden wordt bij heksenkringen, heksenboter genoemd. Heksenkringen kwamen daar voor waar heksen hun nachtelijke cirkeldans uitvoerden, daarbij regelmatig hun neus ophalend en de uitgespuugde snot als heksenboter op de grond achterlatend. Heksenboter (*Fuligo septica*) is een slijmzwam bestaande uit een gele massa, het plasmodium, die beweegt en eet! Is het een paddenstoel, een dier, een plant? Eigenlijk is het van alles wat. En het neemt ook verschillende gedaantes aan in de verschillende stadia van zijn bestaan.

Heksenboter begint, net als andere plasmodiale slijmzwammen, als spore en wordt dan gemakkelijk verplaatst door bijvoorbeeld de wind of insecten. Na versmelting met een andere (complementaire) spore ontstaan microscopisch kleine geslachtscellen met schijnvoetjes en één celkern. Deze groeien uit tot een plasmodium met een groot aantal celkernen zonder celwand dat zich op eigen kracht kan verplaatsen. Als het beslag van een pannenkoek vloeit het traag over de grond, ondertussen allerlei rottende zaken (micro-organismen) etend. Verslechteren de omstandigheden dan ontstaan er steeltjes en verhardt de buitenkant en vormt sporen. Die sporen gaan vervolgens de hele wereld over.

Heksenboter heeft een mooie gele kleur maar ziet er verder onappetijtelijk uit. De slijmzwam voelt ruw aan en is sponzig, bros en teer. Bij de verplaatsing blijft er een vaak glanzend kruispoor achter als was het een slak.

Echt een fotogeniek verschijnsel!

Foto Lambert Kouwenberg

Een andere opslag

AUTEUR: HERMAN HESKAMP

In de loop van dit jaar werden we geconfronteerd met het verdwijnen van onze opslag. Het object waar we een stukje van huurden, verwisselde van eigenaar. Op het laatste moment werd het ons verteld en we moesten op korte termijn een nieuwe opslag zoeken.

Gelukkig vond onze Loenense connectie (Gerard Nijhof) heel snel een vervangende opslag, zodat Chris en ik een week hadden om te verhuizen. Het was warm en stoffig maar de klus werd snel geklaard en nu beschikken we over een prachtige container op een afgesloten terrein.

Mocht u voor IVN-aangelegenheden gebruik maken van de opslag, dan ligt de sleutel bij Chris Holtslag of bij Herman Heskamp (secretaris). Als het mogelijk is begeleiden we u naar de opslag maar mocht dat niet het geval zijn, dan kunt u elke dag, inclusief het weekend, gebruik maken van de opslag.

Het adres is Reuweg 27, 7371 BX Loenen. De sleutel past zowel op het toegangshek als op de container nr. 8. De toegang ligt een beetje verborgen aan de Reuweg, maar als u de ingang van Installatiebedrijf Slief volgt dan ziet u het hek en de containers vanzelf.

Vlammend verzamelen

Foto Marijke Kemps

De Gaai

AUTEUR: LAMBERT KOUWENBERG

Nu, bij het begin van de herfst, zie je ze heel veel. Vaak met een eikel in hun bek: de gaai of, zoals hij door nog bijna iedereen genoemd wordt, de Vlaamse gaai. Het heeft er alle schijn van dat we misschien wel weer met een invasie van gaaien vanuit Scandinavië en Oost-Europa te maken hebben die vanwege voedselchaarste in hun gebieden naar het westen trekken, omdat er hier volop van hun favoriete voedsel te vinden is. In de herfst en winter bestaat hun eten vooral uit eikels en ook beukenootjes en tamme kastanjes. Het is hun dagelijkse maaltje in deze periode maar ook een verzamelobject voor deze slimme vogel die op de toekomst is voorbereid.

De gaai is een hamsteraar die in het najaar een wintervoorraad aanlegt. Hij verstopt de eikels niet op één plaats, maar op heel veel verschillende plekken die hij probeert te onthouden. Hij heeft daarbij geheugensteuntjes als: onder een opvallende boom, bij een paaltje of een plek die hij zelf markeert met een steentje. Voor de zekerheid verzamelt elke gaai wel zo'n 6000 tot 8000 eikels. Waarschijnlijk is hij er zich van bewust dat hij de meeste toch niet zal kunnen terugvinden! Daarmee staat de gaai bekend als

een echte bosbouwer. Veel eikels die niet door andere dieren gevonden worden, ontkiemen in de vruchtbare bodem waardoor er eikjes ontstaan op plaatsen waar je het niet zou verwachten, omdat er geen eik in de buurt staat. De gaai is van oorsprong een, zoals Jac P. Thijssen het noemde, "schuwe boschvogel". Maar hij is al steeds meer een stadsvogel geworden, net als de merel. Reden waarom hij in bijna elke tuin wel eens voorbij komt vliegen en, zoals gezegd, in deze tijd vaak met een eikel in zijn bek. Als je goed kijkt, zul je zelfs merken aan zijn opgezette krop dat hij nog een of twee eikels extra meezeult. De gaai is hier zowel een broedvogel als talrijke wintergast.

Als broedvogel komt hij voor in heel Europa (met uitzondering van het hoge noorden) en oostelijk tot Japan. 'Onze' broedpopulatie (45.000 – 65.000 broedparen) bestaat uit standvogels. In sommige jaren lopen de winteraantallen op tot 150.000 – 250.000 exemplaren als ze, door een slechte eikelooft, van elders massaal in (noord)westelijke richting trekken. Er is een lichte toename in aantallen waar te nemen, vooral sinds 2000 toen de vogel niet meer bejaagd mocht worden. De gaai had namelijk voor velen een slechte reputatie als rover van eieren en jonge vogels in het voorjaar. Het is waar dat de gaai naast zijn gebruikelijke voorjaars- en zomervoedsel van kevers en rupsen zich ook wel eens vergrijpt aan jonge vogels en eieren om zijn eigen kroost te voeden. Maar het is bovenal ook een prachtige vogel uit de familie van de kraaiachtigen die, naar mijn mening, vaak ten onrechte door mensen ver-guisd wordt.

Een beetje bos met eiken en beuken en wat laag struweel om in te broeden is voor de gaai voldoende. Je ziet hem dus bijna overal. In gevarieerde bossen op voedselrijke bodems, in cultuurlandschappen met veel bosjes en houtwallen en in overgangen van bos naar stedelijke bebouwing met oude loofbomen en dichte heesters, op begraafplaatsen en recreatieterreinen. In de winter is de grootste dichtheid in Brabant, Limburg, de Achterhoek en Twente, de Veluwe, Overijssel en Drenthe. In de broedtijd is hij schuw en houdt hij zich zoveel mogelijk verborgen voor vijanden als sperwer en havik. Daarbuiten is hij nadrukkelijk aanwezig met veel gekrijs en schetterend geschreeuw. In het najaar zitten ze vaak met een hele club bij elkaar lawaai te maken. Als er een wegvliegt komen de anderen er herriemakend achteraan. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij ook wel schreeuwekster genoemd wordt.

Ook zijn wetenschappelijke naam *Garrulus Glandarius* is een verwijzing naar zijn luidruchtige presentatie en betekent: de voortdurend krassende eikelzoeker. Heel wat volksnamen hebben op het doordringende krijsen van de vogel betrekking. De meest algemene is meerkol en diverse varianten daarvan zoals: maarkolf, morkol(f), meerkolle enz. Deze naam is afgeleid van Marculphus, een figuur uit een heldensage, bekend als een praatjesmaker, grappenmaker en spotter. "Het is ne goai" zei men van iemand die dwaze streken uithaalde.

De meest bekende en algemene naam is natuurlijk: Vlaamse gaai. Daarbij komt de naam gaai van het Romeinse 'gaius' als voornaam voor een persoon die veel (na)praat (net als in papegaai). De benaming Vlaams heeft

waarschijnlijk niet te maken met Vlaanderen maar met het Franse woord 'flambant' dat 'vlammend' betekent. Het vlammende slaat dan op de blauwe band over de vleugels die in de vlucht nogal opvallend is.

Hoewel velen de naam Vlaamse gaai trouw blijven, is de officiële naam sinds 1989: Gaai.

Weinigen weten overigens dat de gaai niet alleen maar een krijsende vogel is maar ook een meer subtiele zang heeft. Deze héééél zachte keuvelende geluidjes laten ze soms in het voorjaar horen of in het najaar na het verstoppen van nootjes of eikels, als een soort tevredenheid over de gedane arbeid.

Meer bekend is de gaai als imitator van andere vogels zoals de buizerd of de spreeuw (die zelf ook een ras imitator is). De krijsende (alarm)roep is trouwens niet alleen voor jonge gaaien en andere soortgenoten een waarschuwing maar maakt eigenlijk alle bosbewoners alert op gevaar. Toch ook een mooi kenmerk van deze sociale vogel.

Van mij, geboren Brabander, mag de mooie 'morkolf' in de herfst veelvuldig door mijn tuin komen zoeven met weer een eikel of kastanje en in de winter laat ik hem met plezier wat pinda's meepikken van mijn voederplankje.

Leden en donateurs

Nieuw lid

Mevr. E. Keizer

Opzegging donateurs

Mevr. M. Delft van Dammers

Groene genen

AUTEUR: MINKE KOUWENBERG

Mijn vader heeft lang gehoopt dat hij zijn groene bloed door had gegeven aan zijn kinderen. Mijn twee broers geven eerlijk gezegd maar weinig om alles wat groeit en bloeit en rondvliegt en hupst door bos en hei. Bij mij is het wel enigszins gelukt. Ik hou van dieren en ben graag buiten, maar richting de puberteit nam het geduld voor lange wandelingen en alle uitleg af. Maar nu heeft mijn vader kleinkinderen. Kleinkinderen die vol enthousiasme zijn passie delen en ervan overtuigd zijn: “Opa weet alles”. Alles van kleine beestjes, vogels, paddenstoelen en bomen in elk geval.

Mijn man en ik wonen met onze twee kinderen in Lent. Lent is een jonge wijk waar het groen nog niet in overvloed groeit maar waar er wel moeite voor gedaan wordt. Zo staan er veel jonge bomen en wilde bloemen, zijn er sloten en kent het dorp meerdere insectenhôtels om de flora en fauna te stimuleren.

Mijn zoon wil het begrip ‘insectenhotel’ het liefst heel serieus nemen. Menig “schattig” kevertje heeft bij ons thuis zijn onderdak gevonden en hij kent alle slakken, klein, groot, behuisd of naakt bij naam. De naam die hij zelf voor elk van hen zorgvuldig bedacht. Tientallen potjes en bakjes met blaadjes erin hebben al op mijn aanrecht gestaan om zijn kleine vriendjes te huisvesten. De opmerkingsgave van mijn vierjarige is niet opvallend groot, maar de meest minuscule torretjes en slakjes weet hij op een afstand van 356 meter, al fietsend en door al het groen om het beestje heen feilloos te ontdekken. En gestopt zal er altijd worden. Wat moet je op school als je niet de kleur van je bijzondere passant weet te vertellen?

Met alle mee naar huis gebrachte veren van verschillend pluimage kunnen we een praalwagen bekleden en het eerste woordje van onze dochter was “meerkoetie”. Naar ons luistert ze niet maar ze spitst haar oren als ze gepiep uit de sloot hoort komen en laat alles vallen als ze het ge-

luid van een hongerige waterhoen of meeuw meent te herkennen. Onlangs trof ik in het opblaasbadje in onze tuin vier levende kikkers aan. Ik vond mijn twee kinderen al een tijdje verdacht stil, maar nu weet ik dat dat was omdat ze in alle rust en professionaliteit de kikkers de vlinderslag aan het leren waren. Wat een erg lastige combinatie blijkt te zijn. En toen deze zomer onze tuin op de schop ging kregen ze de schrik van hun leven. In allerijl en met de grootste precisie zetten ze een serieus evacuatieplan op poten om alle munthaantjes, snuitkevers en wormen aan een veilig onderkomen te helpen.

Foto's Minke Kouwenberg

Mijn man deelt over het algemeen onze gezins-interesse voor al het levende om ons heen, wat we kunnen verzorgen en bestuderen, maar toen onze zoon thuis kwam met een zwart-geel gestreepte rups en daarbij wist te vertellen dat het een echte Vitesse-rups betrof (“van opa geleerd!”) vond hij als Nijmegenaar dat de kennis van insecten “wel wat minder mocht”. Dat de rups kort daarna doodgetrapt werd door een kindersandaal berust overigens echt op een ongelukkige samenloop van omstandigheden.

Mijn bloedjes kunnen allebei niet wachten op hun eerste mobieltje. Dan kunnen ze direct wanneer ze een opvallend schepsel tegenkomen zélf een foto ervan naar opa appen om te horen wat het is. Hoeven ze niet te wachten tot hun trage moedertje daar eens tijd voor heeft.

Paars of bruin

AUTEUR: HERMAN HESKAMP

Het was begin augustus en ik hield mijn hart vast. Krijgen we een paarse of bruine heide dit jaar? Vorig jaar voerden bruine tinten de boventoon en de zomer was ook nu weer warm, zeer warm zelfs.

Na de voorwandeling met Gerard Nijhof op zaterdagmorgen waren we meer dan gerustgesteld. De heide bloeit en hoe, je kon hem zelfs ruiken: een honingachtige niet te missen geur.

Op de zuidgerichte hellingen van de Loenermark was er geen sprake van uitbundige bloei, maar op de andere stukken was het paars niet te overzien. Dat hadden 27 andere mensen ook begrepen en ze kwamen rond 14.00 uur op het startpunt van de heidewandeling waar de IVN--banner uitnodigend wapperde. Een gezellige groep met oude bekenden en ook enkele vakantiegangers uit de nabijgelegen bungalowparken.

We hadden 2,5 uur voor de wandeling uitgetrokken van ruim 7 km heen en terug naar de Zilvense heide. Niet drentelen en geen lange verhalen maar lekker doorlopen en af en toe iets vertellen. Ook moest er gefotografeerd worden, waarbij het uitzicht op de, toch wel heel paarse, Zilvense heide favoriet was.

De heentocht voerde ons over smalle verborgen paadjes langs kleine heideveldjes naar de overweldigende Zilvense heide. Het is altijd genieten van die weidse paarse pracht

die welvend overgaat in een groene achtergrond van de omzomende bossen. Gerard deed uit de doeken wat heidebeheer inhoudt en hij kon het ter plekke laten zien. Lopend over het hoofdpad kwamen de verwachte vragen, wat zijn dat voor dingen daar in de heide, iets voor dieren? We lieten ze even in het ongewisse, tot we bij het grote bord kwamen waar het pad begint naar de ijkbasis.

Ijkbasis

De betonnen tafels en palen op de Zilvense heide horen bij een ijkbasis voor landmeetkundige apparatuur. Voor landmeters is het van belang om heel nauwkeurig afstanden te kunnen meten. Daarvoor heb je dan wel een apparaat nodig dat ook precies goed meet en er niet iets naast zit. Het testen of een apparaat nauwkeurig meet heet ijken en de installatie waarop dat gebeurt heet een ijkbasis.

Eindejaars wandeling

AUTEUR: HERMAN HESKAMP

Wandeling met erwtensoep

Zoals elk jaar, wandelen we ook dit keer weer tussen Kerst en oudejaarsdag. Je kunt wandelen om de extra's van de Kerst er af te lopen of om alvast plaats maken voor de lekkernijen van de jaarwisseling.

Hoe dan ook, het wordt weer een leuke wandeling van circa 15 kilometer in de buurt van Laag Soeren. We vertellen onderweg iets over de historie en natuur maar proberen wel de pas er in te houden. Een licht lunchpakket met iets te drinken meenemen, wordt aanbevolen. De route is niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen. Voor het geval dat het gaat regenen, wordt waterdicht schoeisel aanbevolen.

De start vindt plaats op zaterdag 28 december 2019 om 10.30 uur op Camping Robertsoord in Eerbeek. Graag om 10.00 uur aanwezig zijn in verband met de koffie en de administratieve afhandeling.

We beginnen met een lekker kopje koffie met koek en eindigen rond 15.30 uur met een erwtensoep buffet.

Kosten: € 8,50 en voor IVN-leden € 7,50, ter plaatse te voldoen.

Camping Robertsoord
Doonweg 4
6961 LK Eerbeek

Voor opgave en informatie: Chris Holtslag 06-47368561
of Herman Heskamp 06-16862394

De Ijkbasis staat op een strook heide van ruim 576 meter lengte en twintig meter breed die is vrijgemaakt van begroeiing. Op deze strook staan de betonnen pijlers, van ver zichtbaar, vandaar de vragen. De Ijkbasis is uniek in Noordwest-Europa, maar is door de opkomst van elektronische afstandsmeting en satellietplaatsbepaling in gebruik geraakt. Het is nu de stille getuige van de rijke geschiedenis van de driehoeksmeting op de Zilvense heide.

Deze locatie is gekozen omdat het een vrij vlak dal met diepe zandbodem is, waar in de ondergrond geen breuklijnen lopen. Hierdoor is het de stabielste bodem van Nederland. Beide einden van de meetlijn zijn voorzien van zware betonnen constructies waarop de meetapparatuur gemonteerd kan worden. De eigenlijke meetpunten bevinden zich in kelders.

Begin 2019 is de Ijkbasis door het Geldersch Landschap gerestaureerd. De door betonrot aangetaste pilaren zijn gerepareerd en beschermd door grenenhouten betimmering. De ijzeren kappen zijn vervangen door zinkwerk. De kap over de tweede tafel is voorzien van een plexiglazen raam, waardoor de opstelpunten voor de instrumenten zichtbaar zijn.

Foto's Herman Heskamp

Na enige uitleg trok de groep verder om aan de andere zijde van de Zilvense heide te genieten van het hoge uitzichtpunt met bankje. Het was een beetje behelpen met 27 man en één bankje! Dan in ganzenpas terug naar het hoofdpad om terug te lopen naar de startplaats. De terugtocht ging over gemarkeerde paden zonder al te veel uitleg. Precies om half vijf konden we de wandeling moe maar voldaan afsluiten.

Warme voorjaarsavondwandeling op de Empese en Tondense Heide.

AUTEUR: LAMBERT KOUWENBERG

18 mei 2019

(Dit is een wegens omstandigheden niet eerder gepubliceerd verslag.)

De hele dag was het al mooi weer met een temperatuur (24 graden Celsius) die een zomerse dag niet zou missen. En hoewel er ook een 'spannend' songfestival uitgezonden zou worden bleken toch veel natuurliefhebbers voor een wandeling met het IVN gekozen te hebben. De opkomst was erg groot (47 bezoekers) en allemaal hadden ze er veel zin in om diverse redenen. En als er veel geïnteresseerde mensen komen, doet dat de IVN-gidsen Herman, Gerard en Lambert natuurlijk ook veel plezier.

Ook aan gasten die al vaker in dit mooie gebied zijn geweest valt er nog wel wat te vertellen dat nog niet voor iedereen bekend is. Maar behalve dat is een wandeling in dit 'natte hei' gebied met alle kenmerken van dien een prettige beleving. We gaan via het Van Hasseltpaadje, ge-

noemd naar ingenieur Van Hasselt van de Hoberink in Tonden die dit pad liet aanleggen, het gebied in. Iemand merkt dan op: "Het lijkt wel of het regent". Niet iedereen was het opgevallen maar het is de tijd van de rupsen en de luizen en die veelvraten moeten ook hun behoefte doen vanaf de hoge toppen van de bomen.... Soms, als er gevaar dreigt, laten de rupsen (vooral van de wintervlinder) zich naar beneden vallen en bungelen dan aan een draadje vlak boven je hoofd en af en toe in je gezicht.

In de Veldbeek, die we passeren, staat nu gelukkig weer wat water na de zeer droge zomer van 2018 met de (nog altijd) lage grondwaterstand als gevolg. In het water plonsen de kikkers tussen de witte waterranonkels.

We horen en zien een koor van klepperende ooievaars die hier blijkbaar een verzamelplaats gevonden hebben. Het is een mooi gezicht, deze statige zwart-witte vogels. Niet iedereen is er echter blij mee omdat deze ooievaars ook hun kostje moeten verzamelen. Dat gaat dan ten koste van andere diersoorten die in dit gras- en (doorgaans) waterrijk gebied leven.

De naam 'Empese en Tondense Heide' kan mensen wat op het verkeerde been zetten als men verwacht een paar grote heidevlaktes te zien. De aan elkaar grenzende gebiedjes, die een goede eeuw geleden inderdaad nog bestonden uit water en hei, waren verworpen tot voornamelijk bos en cultuurgrond. Zo'n 6 á 7 jaar geleden is het gebied op de schop gegaan om weer de oorspronkelijke biotoop 'natte heide' terug te krijgen. Bos is gekapt, poelen zijn uitgegraven en ontwateringssloten zijn voor een deel gedempt. Alles met het doel om meer water vast te houden zodat er naast struikheide ook dopheide kan groeien. Grote stukken zijn geplagd tot op de zaadbank om het heidezaad weer tot ontwikkeling te laten komen. Cultuurgrond is en wordt verschaald. De oorspronkelijke aangrenzende Eerbeekse Hooilanden mogen deze naam met recht weer dragen.

Hoewel misschien niet alles gelopen is zoals de bedoeling was, heeft het herstelplan toch een bijzonder mooi maar nog wat kwetsbaar gebied opgeleverd waar velen van kunnen genieten.

Tijdens deze avondexcursie lopen we over de Mestweg en maken uitstapjes naar mooie plekjes aan beide kanten van die weg. Aan de oostkant van de weg die wat lager ligt (aflopend richting IJssel) treffen we wat meer water aan en een prachtig lang vlonderpad daaroverheen. Lopend over die 'brug' kan het waterleven qua flora en fauna ook van bovenaf bekeken worden. In een dode boom staan een paar ooievaars op de uitkijk en in de verte zien we enkele reeën lopen. Bij het bankje op de Tondense Hei speuren we naar de vleesetende plant zonnedauw, maar treffen die

daar (nog) niet aan. Wel zien we hier en daar al bloeiende dopheide. Dopheide en struikheide staan hier gebroederlijk naast elkaar maar de struikheide bloeit pas in juli, augustus. Grasland in overvloed aan deze kant van de Mestweg. Daarin vallen verschillende grassoorten te herkennen maar op het ogenblik vooral veel reukgras dat zijn naam eer aan doet vanwege de prettige geur die ook kenmerkend is voor hooi. Er bloeien nog de laatste pinksterbloemen en scherpe, kruipende en egelboterbloemen.

Er zijn in deze tijd IVN-gidsen die een poging doen fluitjes te maken van het rijkelijk aanwezige fluitenkruid dat immers niet voor niets zo heet.

Aan de westkant van de Mestweg zijn ook watervlaktes die in omvang variëren, afhankelijk van de droogte en de tijd van het jaar. Op een van die poelen zwemmen enkele volwassen grauwe ganzen met een veertigtal kuikens c.q. juvenielen. Die poelen, die bekend staan als de bomkraters omdat hier een Engelse bommenwerper zijn overgebleven bommen heeft gedropt op de terugweg van een bombardement op Duitsland, herbergen nog andere vogels. We horen het kenmerkende geluid van dodaarsjes, onze kleinste futensoort.

Heel voorzichtig lopend om niets te vertrappen, vinden we hier ook inderdaad zonnedauw, dat wonderlijke plantje dat leeft van insecten. De mensen met camera's en verrekijkers zijn in het voordeel want dan kun je scherpstellen op deze rode juweeltjes en zie je de glanzende druppeltjes en de speldenknopjes die nog bloemen moeten worden.

Vlakbij staan ook de struiken van de wilde gage, een beschermde plantensoort. Het is altijd weer een genoegen om wat blaadjes te kneuzen en hieraan te ruiken en het aroma op te snuiven. De aromatische plant werd (en wordt) dan ook gebruikt als ingrediënt bij etherische oliën en badproducten, bij de productie van bier, als voorloper van hop, en in jenever. Daarnaast waren er nog andere toepassingen zoals het gebruik van de bloemen als kleurstof voor de kleuring van wol.

Veel deelnemers aan deze excursie zijn verrukt van de paar groen met roodbruin gekleurde stukken die bestaan uit (ruig) haarmos. Op een groen tapijt van mos staan de bruine sporenkapsels die prachtig kleuren als de zon eroverheen schijnt.

Blij kunnen mensen ook worden bij het zien van een kale jonker (distelsoort), gele lissen of een echte koekoeksbloem, terwijl natuurbeheerders weer niet vrolijk worden van de invasieve soort watercrassula die hier ter bestrijding onder plastic en zand is weggestopt.

Dassen hebben we niet gezien maar, naast de reeën, wel een haas en diverse leuke vogelsoorten zoals de geelgors, rietgors, grasmus, zwartkop en andere bekendere soorten en zelfs de raaf.

Na een wandeling van ruim twee uur komen de drie groepen met hun gidsen weer aan op de parkeerplaats en afgaande op de enthousiaste reacties en de hoogte van de vrijwillige bijdrage hebben de meeste mensen genoten van de tocht.

Wandeling op het Ganzenei

AUTEUR: JAN LOONSTRA

Over biodiversiteit gesproken, de 10 mensen die op zondag 14 juni met ons – Sandra Omlo, Jan Coenraads en Jan Loonstra – meewandelden, kregen de indruk dat het hier wel goed zat. En dat hier, was wat men in de volksmond het Ganzenei noemt, en dat officieel te boek staat als het Staatsnatuureservaat Cortenoever.

Al in 1964 heeft Staatsbosbeheer hier de eerste stukjes aangekocht, het Bosje van Heijendaal, een stukje grasland en een akkertje ten zuiden daarvan. In 1977 kwam er het dijkje bij rechts van de weg als je richting het Heijendaal rijdt, (hoogstwaarschijnlijk een relict van een oude zomerdijk), en tot 1991 heeft Staatsbosbeheer nieuwe aankopen gedaan.

De eerste verrassing op zaterdagochtend om een uur of negen, toen ik kwam aanrijden, was een drietal reeën dat midden op de weg stond, een geit, een bok en een kalf. Die liepen op een kalm drafje het grasland in en verdwenen in het Bosje van Heijendaal, links van de weg. Dat zijn van die momenten.

Bij de voorwandeling op zaterdag liepen er in de paardenwei twee Lakenvelders, een bruine merrie met veulen en de Belgische vosmerrie van Hendrik Jan Wassink, wat niet iedereen kon waarderen.

Om twee uur waren er in totaal 12 personen aanwezig, en toen we na de inleiding op weg gingen was er nog een nakomer, die evenals een aantal anderen, de weg niet had kunnen vinden. Een vriendelijke bewoner van Cortenoever heeft de dame uit Apeldoorn netjes bij het verzamelpunt afgeleverd.

Van de in totaal 13 personen op zondagmiddag, dook de ene helft met Sandra en Jan Coenraads direct de weelde van de paardenwei in, de andere groep begon wat soberder en liep noordwaarts over de verharde weg langs de roggeakker en weer terug langs een haag met veel verschillende heesters.

Omdat we wat laat in het seizoen waren, waren in de rogge-akker nog slechts enkele grote spiegelklokjes, een enkele aardaker, wat klapprozen, een bijna uitgebloeide bolderik, rode ogentroost, akkerviooltjes en kromhalzen, ook al bijna uitgebloeid, te vinden. Gelukkig, want een paar dagen later zouden ook van deze vondsten alleen nog maar zaaddozen te vinden zijn.

Deze akkertjes worden in stand gehouden door in de nazomer te oogsten. De opbrengst wordt verkocht als veevoer (in de meeste gevallen) en in het najaar wordt met geschoonde rogge weer opnieuw ingezaaid. De aanwezige akkeronkruiden zitten dan al in de bodem en komen in het voorjaar, gelijktijdig met of nog eerder dan de rogge weer op. Dan kun je de handjesereprijs en de vroege ereprijs vinden, en staat in het gebied de akkergeelster te bloeien.

Langs de haag teruglopend zagen we onder andere sleedoorn, meidoorn, rode kornoelje, wilde kardinaalsmuts, ruwe iep met takken die kurk vertoonden, allerlei gallen, de hondsrös en de heggerank. Op één plek staat de zeer zeldzame besanjelier, en ook staat er langs de weg een geknotte es.

Van een aantal distels, riep de naam discussie op: over de akkerdistel waren we het snel eens, maar bij een tweede, die wat minder veelvuldig in de berm voorkwam was het de vraag: is het de kruldistel of de langstekelige?

Omdat ik mijn aantekenboekje vanuit mijn gidsopleiding bij me had, met waarnemingen van een wandeling in het Ganzenei op 21 juli 2001, houd ik het op de langstekelige distel. En gezien de beschrijving in mijn Eggelte en de bladvorm ook (de kruldistel heeft een 8, en de langstekelige een 2 als waardering: uiterst zeldzaam, dit heet ook wel wishfull thinking). Dat was destijds ook de mening van mijn mentor in die tijd: Gerard Bosch.

De paardenwei was een oase van kleuren, er stond erg veel Jacobskruiskruid, (met rupsen van de St. Jansvlinder), knikkende distels, cipreswolfsmelk, gelukkig nog een aantal exemplaren van het rapunzelklokje (dat ook in de Harmanahof staat), veel geel walstro en veel uitgebloeide veldsalie, aan de meest westelijke kant van de paardenwei stond het vol met kleine ruit, en overal kruisdistels die nog net niet voluit bloeiden.

Kattendoorn bloeide wel uitbundig en toen wat later in de middag de zon voorzichtig doorbrak, en de temperatuur steeg, kwamen ook de vlinders los: koevinkjes, zandoogjes, een enkel blauwtje, witjes, een enkele atalanta. We vonden een plant waarin drie wespsspinnen hun prooi probeerden te verschalken. De groep van Sandra en Jan zag een spinnetje met een trechterweb dat een prooi naar binnen haalde. En ook zagen we verschillende grote sabelsprinkhanen.

Dit is grasland waar je gelukkig van wordt: veel verschillende bloeiende planten, dus veel verschillende insecten, en de zwartkop ging her en der uit zijn dak.

Conclusie: dankbaar publiek, dat voor alles open stond, en een voor iedereen prachtige middag.

Bij een eventuele volgende excursie op het Ganzenei zouden we dat in juni of na 15 juli moeten plannen: na het broedseizoen, want ik was daar weer op dinsdagmiddag 16 juli, en toen waren de verbodsbordjes al verdwenen.

Omdat er voor deze wandeling een gebruikersvergunning was afgegeven met de beperking van 20 deelnemers met drie begeleiders, met daarbij van onze kant het verzoek of men zich op wilde geven, hebben die beperkingen waarschijnlijk veel invloed gehad op het aantal deelnemers. Waaruit we weer lering kunnen trekken.

Foto's Jan Loonstra

Bomen over bomen

AUTEUR: HERMAN HESKAMP

Daar stonden we dan met drie gidsen bij de Oliemolen aan de Kanaalweg. Overal in de omgeving waren er evenementen, zowel cultuur als natuur. We keken elkaar aan en dachten “Zouden er wel mensen komen voor onze bomenwandeling”? Maar gelukkig ze kwamen met 11 personen voor onze excursie. Nu denk je een rondje om Huis te Eerbeek met wat informatie over bomen is binnen een uurtje gepiept, maar dan kom je bedrogen uit. Het laatste stukje moesten we nog doorlopen omdat we al twee uur bezig waren. Veel vragen uit het publiek, veel exotische bomen en nog veel meer gewone bomen, alles bij elkaar genoeg om er een geslaagde wandeling van te maken.

Als leidraad werd het boekje ‘Bomenwandeling Webersbos’ gebruikt, samengesteld en uitgegeven in 2014 door enkele gidsen van IVN Eerbeek. Ondanks dat het boekje vijf jaar geleden is uitgegeven, is het nog actueel. De bomen zijn natuurlijk iets gegroeid en een enkeling is door een storm of een kettingzaag geveld maar de tekst en de foto’s zijn nog up to date.

De start vindt plaats bij Grand Café De Korenmolen en loopt via de Dr. Gunningstraat langs o.a. een van de dikste zomereiken van Brummen met een omtrek van meer dan vijf meter.

Iets verder voor de PKN-kerk staan twee moseiken. Rondom de knoppen heeft deze eik kenmerkende draadvormige steunblaadjes (franjes) die blijvend zijn. Het blad is donkergroen, leerachtig, gelobd en erg variabel van vorm. De boom vormt eikels met een ‘bemoste’ nap. De naam Turkse eik wordt ook wel eens gebruikt omdat hij in Klein-Azië thuis hoort.

Foto's jan Coenraads

Het landgoed Huis te Eerbeek, beter bekend als Webersbos, moet je eigenlijk zien als een parkbos. Dit soort bossen wordt veelal opgeruimd, oud hout verwijderd en als een park onderhouden. Vandaar ook de aanplant van uitheemse boomsoorten die hier toch goed gedijen.

De moerascipres is daar een voorbeeld van. Oorspronkelijk thuis in subtropische moerassen van de Verenigde Staten doet hij het ook goed aan de vijver voor het huis. De boom verliest zijn naalden in de herfst en kleurt in het voorjaar zachtgroen bij het uitlopen van de nieuwe naalden. Op zijn natuurlijke groeiplaats vormt de boom ‘kniewortels’ die ook hier enigszins zichtbaar zijn rond de bomen.

In de hoek van de vijver achter het smeedijzeren hekwerk staat ook nog een bijzonderheid: een ‘herfstpaardenkastanje’ een struikvorm uit de kastanje familie die bloeit in de late zomer (herfst) en daarna ook nog vruchten draagt.

Als laatste even iets vertellen over de Catalpa achter Huis te Eerbeek. Hier stond een van de grootste exemplaren uit Nederland bijeen gehouden door een ijzerconstructie maar na ca. 160 jaar moest deze boom helaas gekapt worden. Nu staat er een vervanger, ook een catalpa, die bijzonder snel groeit, nu al zaden draagt en in het voorjaar tooit hij zich met prachtige roomwitte trompetvormige bloemen.

Lopend over het landgoed is er altijd wat te zien of het nu natuur, cultuur en/of culinair is.

Tweede kennismakingswandeling

AUTEUR: LIDA HENNING DE KONING

Wat een bikkels zijn die IVN-ers uit Eerbeek! En de Zutphenaren ook, maar toch. Deze tweede wandeling ging in Zutphen plaats vinden. “Laat ons eens iets zien van het groen in Zutphen”, was de vraag. Wij kozen voor de groene long die het Emerpark nu is en waar genoeg over te vertellen valt. Voorafgaande aan die zondagochtend maakt het bestuur van Zutphen zich ernstige zorgen over de verwachte weersomstandigheden. Zowel de weervrouw van het journaal als de buienradar voorspelden heel veel nattigheid en wind. Overal in het land werden evenementen afgeblazen. Maar dacht je dat de mensen uit Eerbeek zich lieten afschrikken? Geen sprake van! Ja, bikkels zijn wij IVN'ers. Iedereen was op de afgesproken tijd bij de Kaardebol van waaruit delen van de David de Gorterroute zou worden gewandeld. Met Klaske ten Grotenhuis en Wim Bosma als gidsen gingen we in twee richtingen op pad, in de regen. Zo werd weer bevestigd dat een IVN-wandeling altijd doorgaat.

De bedoeling was de kennismaking met elkaar voort te zetten. Vormden we de eerste keer nog een grote groep die als een slinger de Empese en Tondense Heide doorkruiste, deze keer waren er alleen bestuursleden en coördinatoren van werkgroepen aanwezig; 14 deelnemers in totaal. In anderhalf uur kun je niet helemaal naar de IJssel lopen en ook nog van alles willen zien en bespreken onderweg, maar de gasten konden zich wel een beeld vormen van waar wij Zutphenaren graag rondleiden. Veel belangstelling was er voor het laatste groen/bruin langs de oevers van de Onderlaatse Laak en voor de ontwikkelingen door de eeuwen heen. Bij de Joodse begraafplaats bijvoorbeeld, op het hoogste rivierduin in de omgeving, kijk je in eeuwenoude geschiedenis en tegelijkertijd in de toekomst waar het voormalige waterleidingsterrein geschikt wordt gemaakt voor bijzondere opvang van jongeren in ‘Het Dagelijks Bestaan’. Ook de heemtuin, waar de andere groep dwaalde, is een plek waar ontwikkelingen aan de gang zijn. “Leuk om gezien te hebben” was een reactie. “Nu weten we waar jullie ook mee bezig zijn”.

Foto's Myrian d' Anjou

Wat is het fantastisch om een (biologisch werkend) restaurant als Tessa's Place op het Kaardebol terrein te hebben, waar je natgeregend zó naar binnen en aan de koffie met taart kunt. En wat voor taart! Stuk voor stuk prachtig verzorgd en het smaakte verrukkelijk.... Een uurtje nappraten zouden we. Inez zou richting geven aan het gesprek maar dat hoefde zij helemaal niet te doen; er vond vanzelf een levendige uitwisseling plaats tussen collega's. De werkgroep coördinatoren hadden elkaar gevonden en waren druk in gesprek.

En nu wordt het lastig voor uw verslagschrijver. Ik zag mensen praten en hoorde slechts flarden van de gesprekken. De penningmeesters deelden computergeheimen en tips met elkaar. Ik ving 'Procurus' op, of iets dergelijks, dat hen beiden blijkbaar flink bezig hield. Verderop aan tafel discussie over digitaal of papier. De Nieuwsbrief cq. Het Groene Blad dus. Ergens werd een cursus besproken en de wandelcoördinatoren leken zelfs al een plannetje aan het smeden te zijn, terwijl de bestuursleden agenda's trokken. Dat zag er vanaf mijn plekje gezellig en veelbelovend uit. Dat deze nadere kennismaking geslaagd was, bleek uit de plannen die aan het einde van ons koffieuurtje werden aangekondigd: Docenten uitwisseling voor de cursus Kringlopen in de Natuur die er in 2020 in Zutphen komt en een gezamenlijke wandeling in Voorstonden. Dat ligt zo mooi tussen Eerbeek en Zutphen in – dat is een ideale plek om iets samen te beginnen.

Tenslotte een zinnetje over wat mij ook opviel: er waren drie mensen uit Eerbeek die zich met bijscholing bezig houden. Blijkbaar is dat een belangrijk punt van aandacht daar. Hoe doen wij dat in Zutphen? Ik ken de jaarlijkse bijpraat avonden voor gidsen van de Gorsse Heide. Is er nog meer?

Is er een bijscholingsvraag? Kan daar iets gecombineerd worden? Ik vraag het maar, want ik heb er zelf nog geen antwoord op. Misschien een samenwerkings-idee?

Agenda

Zaterdag 9 november 2019 20.00 uur

Thema: speuren naar uilen
Start: bij de Welkoop Stationstraat 1
6961 DX Eerbeek

Vrijdag 10 januari 2020 19.30 uur

Nieuwjaarsreceptie IVN Eerbeek e.o.
Pater Dekkerhuis
H.A. Lorentzstraat 20, 6961 XL Eerbeek

Zaterdag 30 november 2019 09.30 uur

Bijeenkomst Nieuwe leden IVN Zutphen
De Kaardebol Harenbergweg 1
7207 PG Zutphen

Zaterdag 11 januari 2020 09.00 uur

Voorwandelen de Reenberg
Start: parkeerplaats De Loenense waterval
Beekbergerweg in Loenen (Gld)
Gidsen: Gerard Nijhof, Bert van der Saag
en Herman Heskamp

Zaterdag 7 december 2019 09.00 uur

Voorwandelen Doorstapwandeling
Start: parkeerplaats De Plaghak
Eerste gids: Bert van der Saag
Overige gidsen: Sandra Omlo
en Lambert Kouwenberg

Zondag 12 januari 2020 14.00 uur

Thema: waar blijft het water
Start: parkeerplaats De Loenense waterval
Beekbergerweg in Loenen (Gld)

Zondag 8 december 2019 14.00 uur

Thema: doorstappen in het Schaddeveld
Start: Parkeerplaats De Plaghak
Schaapsallee 1, 6957 DL
Laag Soeren

Zaterdag 28 december 2019 10.00 uur

Thema: eindejaarswandeling
Start: bij Camping Robertsoord
Doonweg 4, 6961 LK Eerbeek
Voor opgave en informatie
Chris Holtslag 06-47368561
Herman Heskamp 06-16862394
of via secretaris@ivn-erbeek.nl

Cursief gedrukte activiteiten worden uitgevoerd door de IVN afdeling Zutphen.

Alle excursies duren ongeveer twee uur, tenzij anders aangegeven.